

Mission underifrån

Vi är arvingar till urkyrkans mission. Genom snart tvåtusen år har arvet förvaltats fram till dess att det räcks oss. Vad som en gång var en mission underifrån, en fattigkyrkas första ansats att gå ut i hela världen för att göra alla folk till lärjungar, bär än i dag frukt.

Det hävdas inte sällan att vår tid liknar ur- och fornkyrkans tid med ett påtagligt mångkulturellt och religiöst pluralistiskt samhälle. Kristen tro framträdde på ett religionstorg där utbudet var stort, vilket Paulus konstaterade då han stod på areopagen i Aten. I den miljön växte kyrkan fram under stort motstånd. Till skillnad från andra kulter och mysteriereligioner, vilka kunde vara inklusiva, framträdde kyrkan med ett exklusivt anspråk. Inte bara att Gud är en, utan att vägen till frälsning är en enda – Jesus Kristus, som är Guds väg till människan och hennes väg till Gud.

Genom denna mission underifrån spreds från stad till stad, från region till region, vad Petrus och Paulus sett och hört och inte kunde tuga om. Församlingar planterades i samhällets marginaler men kom att långsamt genomsyra hela den antika kulturen. Den första missionen var fjärran från all imperialism och politisk makt. Sådant stod det romerska riket för. Uppdraget var ett annat, att frimodigt vittna om Jesus Kristus.

Idag sker missionen än en gång underifrån såväl på den globala arenan som i Sverige. Svenska kyrkan har ingen annan plats att missionera på än vår tids areopag, där gudabilderna trängs. Det handlar inte för henne om att återta ett förlorat initiativ utan att ta det initiativ hon tidigare inte tyckte sig behöva när det svenska samhället präglades av kristen tro.

Även om det kristna kulturarvet med sina seder och traditioner genomsyrar vårt land, som David Thurfjell visar på i *Det gudlösa folket*, så betyder det inte att en genomtänkt kristen tro är den dominerande livshållningen. Varningen att samhället präglar kyrkan mer än kyrkan påverkar samhället, att hon speglar tidens åsikter och trender mer än Guds uppenbarelse i Jesus Kristus, är mer befogad än någonsin. För kyrkan känner en sanning och en mening, ett liv och ett hopp som världen inte känner men längtar efter.

Därför är det tid att missionera. I vårt eget land. Än en gång lever kyrkan i samhällets marginaler, även om biskopar och ärkebiskopen ibland ges massmedialt utrymme. Men vem bryr sig?

Ändå tycks det finnas en förklaring inom kyrkan inför att aktivt missionera. Som om själva missionerandet skuldbelagts som ett våldförande på andras fria vilja. Raddhågad har kyrkan en tendens att skämmas för evangelium och själv lätt bli fången i den religiösa pluralismen. Kan vi som kristna i vår tid hävda Jesu exklusiva anspråk att han och Fadern är ett?

Arton- och nittonhundratalets mission har i efterhand kommit att uppfattas som en mission ovanifrån, ett redskap i västerlandets kolonisation av andra kontinenter. Är denna bild av missionen som ett imperialistiskt instrument en orsak till den kyrkliga försagdheten i dag?

Vem vill vara imperialist? Vem vill dominera andra? Men sådan är inte missionens utgångspunkt. Som kristna har vi att tala in i en värld som förlorat hoppet, där Gud åter blivit en okänd Gud, där människan slutat tillbe Gud, vilket fått till följd att hon inte tillber »ingenting, utan vad som helst» (G.K. Chesterton). Men vad som helst håller inte att leva för och dö på.

Kanske har Svenska kyrkan med sina 65 procent medlemmar av Sveriges befolkning en felaktig självbild? Som organisation är hon gigantisk, som vittne om Kristus är hon harmlös. Ingen tycks bry sig om kyrkan mer än vid kriser, begravningar och musikgudstjänster. Statistiken ger sitt tydliga vittnesbörd. Endast 20 procent av högmässorna samlar fler än 20 deltagare.

Är alternativet att sluta fira högmässa? Att ersätta den med yogakurser och musik i sommarnatten? Att tona ned den kristna identiteten? Att tala om Jesus men tala om andlighet? Att tala om självförbättrande metoder men glömma nåden? En del av Svenska kyrkans svaghet är att hon glömt att leva missionens liv.

Charles de Foucauld, som levde eremitliv bland tuaregerna i Atlasbergen, tänkte annorlunda: »Jag vill ropa ut evangeliet genom hela mitt liv – genom bön, offer och kärlek vara en Kristus för människorna – tyst och stilla utan åthävor och utan att ställa anspråk på någon.» Det kostade honom livet men som kardinal Ratzinger konstaterade i På väg till Jesus Kristus: »att missionera betyder framför allt att vara beredd till martyrskap, att vara beredd att förlora sig själv för sanningens och nästans skull. Det är bara på så sätt som missionen kan bli trovärdig.»

I Sverige får ingen plikta med sitt liv för sin kristna tros skull. Kostnaden är en annan och mer diffus. Att leva som kristusvittne är att vara en tagg rakt in i världens kropp, att visa på den nåd som utmanar en värld av prestation, krav, kompetenshöjningar och självförbättrande metoder. Som någon inom nyandligheten undrade: »Det finns ett rop efter Gud, en hunger och en längtan efter Gud därute. Men vad gör Svenska kyrkan åt det?»

Att vara kyrka är att leva i mission. Men för att missionen ska fungera måste det mest grundläggande ske, att ord och liv speglar Kristus och är en reflex av Honom i världen. När det sker fungerar varje pastoral modell, eftersom missionens främsta redskap inte är nya metoder. Hade apostlarna en genomtänkt pastoral strategi? I efterhand kan vi se den, men såg de själva den? Guds metod är människor. Vad vi i dag behöver är inte fler organisationer eller effektivare metoder, utan människor som den helige Ande kan använda. Hur fulla av liv våra metoder än är, så är det viktigare med hjärtan som är fulla av liv och tro. Så lever en kyrka i mission – underifrån.

Reformationsjubiléet närmar sig. Låt det bli ett jubel, utan mera splittring, men genom att Svenska kyrkan reformeras på den grund ur vilken lovsången stiger: Jesus Kristus är världens frälsare, som varje människa i djupet av sitt hjärta saknar, längtar efter. Otaliga väntar på att få höra den som ett tecken på vad kyrkan tror och lever av – i mission.